

IV-oji Lietuvos edukacinių tyrimų asociacijos (LETA) konferencija

Sekcija: Pasaulis vaikui: gerovės ir pažinimo darnos paieška
(Išimokyklinio ir pradinio ugdymo tinklas)

MOKYTOJŲ POŽIŪRIS Į PRADINIŲ KLASIŲ MOKINIŲ MOKYMOSI SĖKMĘ NUOTOLINIO UGDYMOSI SĄLYGOMIS

Šis tyrimas parengtas vykdant projektą „Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl Covid-19 metu: grėsmės bei galimybės ekosisteminiu požiūriu“, finansuojama LMTLT (sut. nr. S-COV-20-11)

Grabauskienė Vaiva, Schoroškienė Vaiva

2020 10 09

VU

Aktualumas (1)

- **Kritiška padėtis švietime** susidarė dėl katastrofinės padėties, kurią lėmė neatidėliotini žmonių komunikavimo galimybių pasikeitimai siekiant saugumo (ne paties švietimo problemos).
- **Informacijos apie** netikėtai įvykstančias **pasaulinio masto krizes švietime** iki šiol yra **labai mažai**.
- Dabartiniu laiko momentu, yra daugiau klausimų nei atsakymų. Kiekviena šalis, mokykla, pedagogas, mokinys staiga iškilusias problemas **sprendė savaip**. Todėl atsakymai galbūt galėtų atsirasti analizuojant kokybiniu būdu surinktus duomenis.
- **Pradinės mokyklos iššūkiai** buvo didesni, nes dėl mokinių amžiaus jau vien technologijų įvaldymas yra komplikuoatas.

Mokslui žinomi nuotolinio ugdymo privalumai (1)

1. Patogesnis derinimasis prie individualių mokinio poreikių:

- *Mokymasis bet kuriuo laiku (24/7);*
- *Mokymasis nekeičiant buvimo vietos;*
- *Mokymasis priimtinu greičiu;*
- *Su fizinio kontakto nebuvimu susijęs saugumas;*
- *Santykinis išlaidų sumažėjimas.*

Johnson, 2017; Yu, Canton, 2017; Igbokwe et al, 2020

Mokslui žinomi nuotolinio ugdymo privalumai (2)

2. Situacijos ir mokytojo pastangų nulemta ugdymo proceso kaita:

- *Sąlygos atnaujinti turinį;*
- *Sąlygos taikyti įvairesnius ugdymo metodus:*
 - ✓ Asinchronines veiklas ir diskusijas;
 - ✓ Diskusijas apie įvairesnį turinį (video realiu laiku, tekstus);
 - ✓ Komunikavimo įvairovę (skirtingas technologijas; su instruktoriumi, kitais mokiniais);
 - ✓ Kurso medžiagos papildymą multimedijos resursais (informacijos pasiekiamumas);
 - ✓ Bendradarbiavimą (grupės darbą su kritinėmis refleksijomis ir argumentavimu).
- *Pasiekimų vertinimo kaita:*
 - ✓ Atsiskaitymams skirto laiko planavimas;
 - ✓ *Online* apklausos;
 - ✓ Plagiarizmo tikrinimo priemonės.

Thibaut, 2015; Johnson, 2017 ; Yu, Canton, 2017; Delamarter, 2018; Igbokwe et al, 2020; Oliver, 2020; Sekulich, 2020

Mokslui žinomi nuotolinio ugdymo iššūkiai

- Apsunkintas praktinių veiklų vykdymas;
- Kompiuterių neturėjimas;
- Interneto ribojimai;
- Kompiuterinis/tinklo raštingumas;
- Elektros trikdžiai;
- Emociniai ir psichologiniai trukdžiai dėl pasikeitusios galimybės pasikalbėti su mokytoju.

Kirk, 2019; Schultz et al., 2020; Igbokwe et al., 2020; Oliver, 2020

Mokslui žinomi mokymosi trukdžiai iš mokinio pozicijų

- Prastas nuotolinių programų pasiekiamumas;
- Netinkamas darbo/pamokų/šeimos grafikas;
- Nepalanki namų mokymosi aplinka;
- Laiko mokymuisi trūkumas;
- Nepasirengimas savarankiškai mokytis;
- Šeimos/darbdavio nepalaikymas.

Šadauskas, Teresevičienė, Pranckutė, 2018; Lee at al, 2020

Tyrimo metodika (1)

Tyrimo tikslas:

išanalizuoti mokytojų požiūrį į pradinių klasių mokinių nuotolinio mokymosi stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes.

Tyrimo dizainas: atvejo tyrimas.

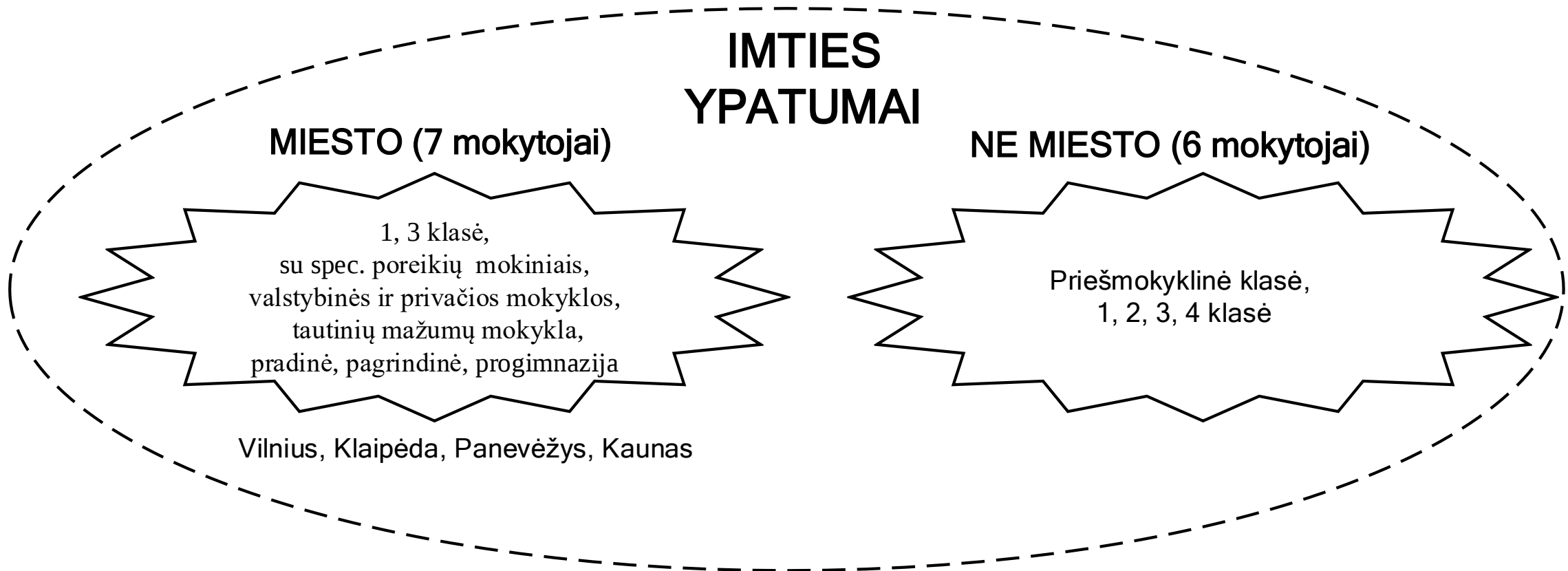
Atvejis apima miesto/ ne miesto pradinių klasių mokytojų nuomonę apie jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikų nuotolinio mokymosi sėkmę Covid -19 pandemijos metu.

Tyrimo metodika (2)

Tyrimo instrumentas: diskusijų (fokus) grupės.

- Abiejose diskusijų grupėse, naudoti tie patys iš anksto parengti klausimynai.
- Klausimų apie mokymosi sėkmę temos:
 - ✓ skirtingų poreikių vaikų mokymosi sėkmė;
 - ✓ mokymosi motyvacijos kaita;
 - ✓ mokymosi proceso kaita;
 - ✓ bendravimo kaita;
 - ✓ bendradarbiavimo su tėvais poveikis sėkmei;
 - ✓ technologijų įvaldymo poveikis sėkmei.

- Diskusijų grupės vyko birželio mėn., pasibaigus mokslo metams.
- Miesto mokytojų diskusijų grupė vyko nuotoliniu būdu. Ne miesto mokytojų diskusijų grupė vyko kontaktiniu būdu.

Tyrimo metodika (3)

- Miesto pradinių klasių mokytojų diskusijų grupės duomenys buvo surinkti darant vaizdo įrašą.
- Ne miesto pradinių klasių mokytojų diskusijų grupės duomenys buvo surinkti darant garso įrašą.
- Įrašai buvo transkribuoti ir atlikta surinktų **duomenų turinio analizė**.
- Transkribuotas tekstas pirmiausia buvo skaitomas pasižymint esminius teiginius. Vėliau teiginiai buvo grupuojami, išskiriant kategorijas ir subkategorijas.
- Paskutiniame duomenų analizės etape, kategorijos ir subkategorijos buvo dar kartą sugrupuotos, išskiriant mokytojų pastebėtas stiprybes, silpnybes, grėsmes ir galimybes (**SSGG**).

Tyrimo rezultatai: STIPRYBĖS

- Didėjo mokinių **motyvacija** mokytis, eiti į mokyklą
- **Naujovės:**
 - skatino mokinius ir mokytojus mokytis kitaip
 - išmoko naujų dalykų
 - nauji bendravimo būdai
- Taupomas **laikas**, galimi susitarimai dėl darbo pradžios
- Keitėsi mokinių - tėvų - mokytojų **santykiai**:
 - mokinių pasitikėjimas savo gebėjimais
 - mokytojų pasitikėjimas mokiniais
 - mokytojas geriau pažino mokinio šeimą
 - augo tėvų pasitikėjimas mokytoju ir jo palaikymas, kilo mokytojo savivertė

Tyrimo rezultatai: SILPNYBĖS

- Mokiniam trūksta gyvo **bendravimo** su mokytoju ir draugais
- Didesnis mokinių nuovargis, „krintantis“ dėmesys, **motyvacija** (dirba kelis darbus vienu metu), nemoka „susidėti“ darbo ritmo
- Reikalingos kokybiškos **sąlygos** namuose (priemonės, aplinka, erdvė...)
- **Rūpesčiai** ne tik dėl mokymo, bet ir dėl technologijų
- **Keičiasi** mokytojo – tėvų - vaikų **santykiai**:
 - Tenka prašyti tėvų pagalbos, ne visi tėvai sugeba padėti
 - Sudėtingesnė komunikacija tarp mokinių ir mokytojo (komplikuotas darbų tikrinimas, vertinimas ir grįžtamasis ryšys, klaidų taisymas)
 - Menkesnis mokytojo „poveikis“ mokiniui (sunkiau koreguoti netinkamus įpročius, drausmės problemos) ir tėvams
 - Kelia įtampą vaikams, tėvams, mokytojams
- „Probleminių“ šeimų pagalba vaikui yra netinkama, tad vaikas **iškrenta** iš mokymosi

+?

- Dar didesnis kontrastas tarp „greitai“ ir „lėtai“ besimokančių, skirtingų akademinių gebėjimų mokinių

Tyrimo rezultatai: GALIMYBĖS (JEI... , TAI...)

- Tėvai geriau pažįsta vaiką, **labiau įsitraukia** į jo mokymąsi, mokosi teikti vaikui paramą/ pagalbą, pamato problemas (pvz., spec. poreikius)
 - **Naujovės:**
 - Įvaldžius naujus darbo metodus, priemones, lengviau ugdomi nauji/ kitokie mokinių gebėjimai
 - Naujos bendravimo/ veiklos formos
 - Mokiniai mokosi taikyti žinias neįprastoje situacijoje
 - Yra priemonių, kurios išlaisvina mokytoją nuo daugybės darbų
 - Nauda atskiroms mokinių **grupėms** (pvz., silpnesniems mokiniams)
 - Lengviau derinti **laiką** papildomoms veikloms (pvz., konsultacijoms po pamokų)
- +? Išaugo mokinių noras padėti vieni kitiems

Tyrimo rezultatai: GRĖSMĖS (JEI..., TAI...)

- **Painiava**, jei naudojamos skirtingos technologijos, platformos
 - Lėtesnis darbo **tempas**; vedamos ne visos pamokos, o tik jų dalis (pvz., svarbesni dalykai)
 - Įvairios veiklos nuotolinio mokymosi būdu „**suvienodėja**“
 - **Sunkiau/ neįmanoma „pasiekti“** atskirų grupių vaikų (pvz., specialiųjų poreikių mokiniai, krizėse esančių ar socialinės rizikos šeimų)
 - Labai išauga mokytojo **darbo apimtys** (ypač pasirengimas, grįžtamojo ryšio teikimas, bendravimas su tėvais) ir darbo laikas, o apmokėjimas ne)
 - **Bendravimo** su tėvais sunkumai:
 - Sunku įvertinti objektyviai mokinių pasiekimus
 - Nebegali mokinių motyvuoti, įtraukti, nes tėvai „perteikia“ savo nusiteikimą
 - Ne visos užduotys atliekamos kokybiškai, ne visada tėvai gali ar nori padėti (tautinių mažumų šeimos, kitakalbių šeimos)
 - Įtampa, mokytojui tenka „atlaikyti“ tėvų spaudimą, prisiimti kaltę už dalykus, kurių negali pakeisti, netinkamas sąlygas
 - Sudėtingiau mokytis tam tikroms klasėms/ mokinių **grupėms**:
 - Pirmokams, naujokams, mokytojui su nauja klase,
 - didelėms klasėms, „kontrastingų“ gebėjimų klasėms
 - tautinių mažumų mokiniams,
 - bijantiems ekranų, viešo kalbėjimo
 - Skurdesnių šeimų vaikams (gėdijasi savo aplinkos)
 - Gabesniems vaikams (nesulaukia pagalbos)
 - Vaikams, kurių tėvai dirba
 - Daugiavaikės šeimos ...
- +?
- Mokytojams trūko metodinės pagalbos, laiko pasirengimui
 - Mokytojui trūksta įrengtos darbo vietos, įrangos

Sąlygos namuose

Buvo tokių, kurie negalėjo jungtis. Buvo dvyniai broliukai (...). Tai jie neturėjo sąlygų, kadangi gyveno viename kambaryje. Tai su tais mano mažiuokais, jeigu aš jungiuosi, mama turėdavo eiti į vonią, nes kitas vaikas, vyresnis, 7-toje klasėje, jam vyksta nuotolinės pamokos, vieni kitiems trukdo. Plius dar buvo du mažiuokai. Na tiesiog labai sunku.(...) Mama labai prašė, tai aš jiems ruošdavau užduotis popierines, labai padėjo, stengėsi, bet kitaip jie neturėjo sąlygų.

Tenka prašyti tėvų pagalbos, ne visi tėvai sugeba padėti

Ir vienas dalykas - tėvai. Tėvų išsilavinimas (...) Ir atrodo, kad jeigu turi telefoną, jeigu dar turi namuose dar kokią planšetę, o paprastai turi net po kelias planšetes, tai nereiškia, kad jie ir geba jungtis (...). Nes viena mama... Aš parašiau, kad mes dirbam per Skype, mes jungėmės. (...) Tai viena mama man skambino ir sakė: „Mokytoja, mes su visa šeima galvojam, o kas tas yra Skype? Mes nežinome tokios programos.“ Nu tai, galvoju, jiems paruošiu popierines (=užduotis).

Pradinių klasių mokiniams reikalinga suaugusiojo pagalba

- Tikrai *pradžia* buvo sunki. (...) Man buvo sunkiausia - pirmokai. Aš niekur neradau, kaip gi dirbti su tais pirmokais nuotoliniu būdu? Jis tikrai pirmokas, jis pirmiausia valandose nesiorientuoja (...) Dvi dienas buvo chaosas, nes valandų nepažįsta, jungiasi - nesijungia. Tai paskui jau konkrečiai jungėmės 9, 10, 11, 12 ir 13 valandą. Dirbam 45 minutes ir pertrauka.
- Na pavyzdžiui, ko man pritrūko, tai pritrūko lentos. Nes pirmokams reikia. Nesvarbu, kad tu jiems aiškini, yra pavyzdys. Atrodo, kad viskas aišku. Ir tada jie klausia, ką daryti. Verkia. Kiek langelių praleisti? Žinot, kokie pirmokai. „Aš užmiršau, kiek langelių praleisti.“ Įsivaizduokite tokių dalykų. Aš tikrai už gyvą mokymą. Toks kitoks mokymas yra savaitei, na gal mėnesiui (...) Na taip atrodo, kad paaiškini, ir vis tiek jie sako „Kur? Nerandu“. Ir, atrodo, prieitum ir padėtum. Tikrai man buvo sunkus šitas etapas. Kad negali prieiti, padėt, kad toks jautiesi bejėgis (...).

Sunku objektyviai įvertinti mokinių pasiekimus

- O paskui, kai buvom susitikę su vaikais ir tėvais atsisveikinti, tai tėvai sako: „dirbu, ūkininkauju, pareinu vėlai, o dar tris valandas reikia vaikui dėmesį skirti? Tai sudiktuodavau, sudiktuodavau ir išsiųsdavau.“ Mes matydavom. Bet mes turime vertinti ir negalim sakyti, kad ne savarankiškai (=vaikai darė). Stengdavausi, kad nebūtų vien kompiuterinis, sakykim, darbas, o parašytų raštu ranka ir nufotografuotų. Tada aš matysiu jo ranką ir dailyraštį (...).
- Aš pavyzdžiui, pačioje pradžioje savaitei sukeldavau užduotis (...) Pirmadienio vakare (ar skaičius, ar raidė, jam tas pats) ... jis man visos savaitės darbus atsiuntė jau padaręs. Tai paskui jau tėvams sakiau, kad taip negalima. Aš negaliu pasakyti, kad jūs nedarykit, nes aš nematau. Bet sakau, jūs labai užkrovėt vaiką - čia yra visai savaitei. Kodėl jūs taip? Ir paskui aš jau keldavau vakare tik užduotis kitai dienai (...) Kadangi matėsi akivaizdžiai, kad tiesiog tai daro tėvai, kad jiems būtų paprasčiau. Ir greičiau.

Išvados

1. *Pagrindinės stiprybės*: naujovės; patogesnis laiko paskirstymas, stiprėjantys ryšiai tarp mokytojo ir mokinių tėvų;
2. *Pagrindinės silpnybės*: neįmanomas be tėvų įtraukimo, mokiniams trūksta gyvo bendravimo; didesnis nuovargis; stiprėja nuo mokytojo nepriklausomų veiksmų poveikis;
3. *Pagrindinės galimybės*: tėvai įsitraukia į vaiko mokymąsi; atrandamos naujos bendravimo ir veiklos formos; patogesnis ugdymo individualizavimas;
4. *Pagrindinės grėsmės*: sunkumai dėl technologijų įvairovės ir mokytojo darbo sąlygų; komplikuojasi komunikavimas tarp mokinio ir mokytojo; bendradarbiavimo su tėvais sunkumai; nepasiekiami kai kurių grupių mokiniai.

Išvados

Pradinių klasių mokytojai, vertindami pradinių klasių mokinių nuotolinį mokymąsi, įžiūri daugiau silpnųjų ir grėsmių nei privalumų ir galimybių

